U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobkyně: **L. M. R. P.**, zastoupena Mgr. Ráchel Tošnerovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Nerudova 987/10, České Budějovice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 5. 2023, č. j. OAM-190/ZA-ZA11-P09-2023, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 10. 2023, č. j. 55 Az 3/2023 - 65,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovené zástupkyni žalobkyně advokátce Mgr. Ráchel Tošnerové, Ph.D., **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši **4 114 Kč**, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalobkyně proti napadenému rozhodnutí brojila žalobou, kterou Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) zamítl. Žalobkyně se domáhala toho, aby jí byl udělen humanitární azyl z důvodu jejího vyššího věku a aktuálně zhoršeného zdravotního stavu; žalobkyni je 66 let a trpí urologickými a gynekologickými potížemi. Alternativně se žalobkyně domáhala udělení doplňkové ochrany, neboť jí v zemi původu hrozí podstatné zhoršení zdravotního stavu z důvodu absence zdravotní péče. XA se totiž nachází ve špatné ekonomické situaci a čelí akutnímu nedostatku léků všeho druhu a lékařského materiálu. Naproti tomu v České

republice má žalobkyně syna a snachu, kteří žalobkyni a jejímu manželovi poskytli bydlení a o rodiče se starají.

[2] Krajský soud uvedl, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a že v posouzení žalovaného neshledal překročení mezí správního uvážení či jeho zneužití. Také se ztotožnil s žalovaným, který nezjistil žádnou skutečnost, ze které by vyplývalo, že by žalobkyně mohla být vystavena reálnému nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Nucené vycestování žalobkyně by nepředstavovalo ani porušení mezinárodních závazků ČR ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu v návaznosti na čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Žalobkyně nemá žádné chronické onemocnění, má pouze vysoký obsah kyseliny močové v krvi, tzv. XB, a na pravé ledvině má cystu o velikosti 29 mm. Žalobkyně k tomu doložila lékařské zprávy až před krajským soudem, přičemž z nich nevyplývá, že by některá z jejích obtíží byla natolik závažná, aby ji ohrožovala na životě; lékařská zpráva z června 2023 dokonce uvádí, že žalobkyně byla bez gynekologického nálezu. Oproti situaci řešené v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Paposhvili proti Belgii*, na který žalobkyně odkazovala, by žalobkyně mohla dlouhodobě žít i v domovském státu, u pohovoru dokonce uvedla: *„Jsem zcela zdravá, s ničím se neléčím. Nemám žádná omezení ani zvláštní potřeby.“* Zdravotní stav žalobkyně tak podle krajského soudu nemůže být ani důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Celková úroveň ekonomiky a zdravotnictví na XA, ač je výrazně slabší než v ČR, nemůže být sama o sobě relevantním azylovým důvodem. Ani rodinné vazby, ani kumulace tvrzených důvodů nepřestavují „případ hodný zvláštního zřetele“, který by odůvodnil udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný nepochybil ani v tom, že při svých úvahách nereflektoval tzv. Madridský mezinárodní akční plán stárnutí, neboť pro udělení mezinárodní ochrany nemá žádný význam.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Rozsudek krajského soudu považuje za nepřezkoumatelný, co se týká jejího zdravotního stavu a podmínek zdravotní péče na XA. Na XB užívá léky na XA běžně nedostupné, cystu na ledvině bude pravděpodobně potřeba odstranit operativně. Zdravotní stav by tak byl pro stěžovatelku na XA neřešitelný.

[5] Zdravotní stav stěžovatelky nelze hodnotit ve světle zdravotní péče v ČR, nýbrž podle úrovně zdravotní péče na XA. V kontextu nedostatku léků a dostupnosti lékařské péče na XA je zdravotní stav stěžovatelky vážnější, než jak dovodili žalovaný i krajský soud, a situace, ve které by se stěžovatelka ocitla, by byla v rozporu se základními lidskými právy a proti lidské důstojnosti.

[6] Madridský mezinárodní akční plán stárnutí je dokumentem přijatým OSN, který Česká republika aplikuje mimo jiné v podobě Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí a reflektuje tak jeho důležitou roli. Krajský soud nicméně neuvedl, proč

tento dokument nemá v případě posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany žádný význam.

[7] Krajský soud se také pouze vágně vypořádal s tvrzením stěžovatelky ohledně průběhu pohovoru. Stěžovatelka byla při pohovoru ovlivněna praktikami režimu na XA. Neuvedla žádné negativní komentáře o XA ze strachu z možného postihu. Po 67 letech tam strávených jen těžko během několika týdnů začne věřit státním autoritám. Žalovaný si měl být této skutečnosti vědom a ke stěžovatelce takto přistupovat.

[8] Konečně se krajský soud vůbec nevypořádal s tvrzeními ohledně ekonomické situace na XA. Z nich vyplývá, že na XA jsou organizovány protesty, po kterých jsou stovky lidí uvězněny, někteří jsou odsouzeni k trestu odnětí svobody. Podle stěžovatelky je proto evidentní, že její návrat by byl nebezpečný a uvrhl by ji zpět do bídy, strachu o naplnění základních potřeb a do nedůstojného života. Takový postup by byl v rozporu se zákonem o azylu i mezinárodními smlouvami a nadnárodními předpisy, kterými je ČR vázána.

[9] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na předchozí vyjádření k žalobě, odůvodnění napadeného rozhodnutí, správní spis a napadený rozsudek. Uvedl, že krajský soud vypořádal dostatečně všechny uplatněné námitky, jeho úvahy jsou jasné a srozumitelné a výrok rozsudku je řádně odůvodněn. Stěžovatelka nepředkládá žádnou důležitou právní otázku a kasační stížnost nepřesahuje její vlastní zájmy. Jedinými tvrzenými důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla snaha o setrvání s rodinou jejího syna, za kterou přijela do České republiky, a špatná ekonomická situace a všeobecná nedostupnost léčiv v zemi původu; nadto stěžovatelka vyjádřila obecný nesouhlas se stávajícím XA režimem. Žalovaný k tvrzení o synovi stěžovatelky, který matce finančně i jinak pomáhá, dodal, že stěžovatelka má také dceru, která žije na XA, v XC, a za stěžovatelkou a jejím manželem pravidelně o víkendech docházela vypomáhat.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná a byla podána v zákonné lhůtě. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[11] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS., v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Ve věci stěžovatelky však tyto podmínky naplněny nejsou.

[12] Klíčovým argumentem stěžovatelky je nedostatek léčiv a obecně nižší úroveň lékařské péče na XA v kontextu jejího zdravotního stavu, které podle ní odůvodňují udělení mezinárodní ochrany. S tímto argumentem se ovšem dostatečně a přesvědčivě vypořádal již krajský soud ve svém rozsudku, který je také souladný s existující judikaturou.

[13] Podle ní není na humanitární azyl právní nárok a posouzení důvodů pro jeho udělení je otázkou správního uvážení (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, č. j. 6 Azs 81/2017 - 32). Míra volnosti žalovaného byla proto limitována především zákazem libovůle, kterou Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem neshledal.

[14] Doplňková ochrana ze zdravotních důvodů je taktéž vyhrazena pro velmi výjimečné případy. Nejvyšší správní soud v tomto kontextu ve své judikatuře odkazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva: „*Podle rozsudku ve věci Paposhvili jde i o případy vážně nemocných osob, ‚u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života‘ (bod 183 rozsudku). […] Z judikatury ESLP plyne, že je na žadateli, aby předložil důkazy pro to, že by mu v zemi původu hrozila vážná újma, neboť by se mu tam nedostalo vhodné zdravotní péče odpovídající jeho vážnému zdravotnímu stavu (srov. bod 186 rozsudku Paposhvili),*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2020, č. j. 10 Azs 437/2019 - 83).

[15] Také v tomto směru odpovídají závěry krajského soudu již existující judikatuře kasačního soudu. Nejvyšší správní soud se pak ztotožňuje s krajským soudem také v tom, že z dokazování neplyne, že by stěžovatelka trpěla zásadním závažným onemocněním – má zdravotní potíže, které ji ovšem neohrožují na životě –, přitom nižší úroveň zdravotnických služeb v zemi původu nemůže sama o sobě představovat důvod k udělení mezinárodní ochrany (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 3 Azs 226/2005 - 68, nebo ze dne 4. 1. 2024, č. j. 9 Azs 219/2023 - 37). Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2018, č. j. 6 Azs 98/2018 - 22 *„[n]elze vyloučit, aby doplňková ochrana byla udělena žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí, i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu, tato by ovšem musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89)“.*

[16] Lze proto shrnout, že kasační stížnost se týká otázek již řešených v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Soud tuto judikaturu neshledává rozpornou a rovněž nemá důvod se od ní odchýlit. Nedospěl ani k závěru, že by krajský soud uvedenou judikaturu nerespektoval nebo při posouzení věci jinak zásadním způsobem pochybil, což by mohlo negativně ovlivnit hmotněprávní postavení stěžovatelky.

[17] Rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek také splňují požadavky kladené judikaturou Nejvyššího správního soudu na přezkoumatelnost správních i soudních rozhodnutí (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, či ze dne 27. 2. 2019, č. j. 8 Afs 267/2017 - 38). Přezkoumatelné,

ač strohé, jsou taktéž závěry krajského soudu k aplikaci Mezinárodního madridského akčního plánu (bod 27 rozsudku), k průběhu pohovoru a z něj vyplývajícím informacím (bod 31 rozsudku) a k ekonomické situaci na XA (bod 23 rozsudku).

[18] Kasační soud připomíná, že mezinárodní ochrana je výjimečným právním institutem, jehož smyslem je poskytnout žadateli ochranu, nikoliv však před jakýmikoli negativními jevy v zemi jeho původu. Poskytnutí azylu, resp. doplňkové ochrany, kterých se v soudním řízení stěžovatelka domáhala, musí být založeny na zcela specifických důvodech. Nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců, upravenými např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (srov. např. usnesení ze 4. 2. 2021, čj. 6 Azs 168/2020 - 50, bod 18).

[19] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se krajský soud nijak neodchýlil od ustálené judikatury kasačního soudu a nedopustil se ani hrubého pochybení při výkladu hmotného či procesního práva. Kasační stížnost proto soud odmítl jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s.

[20] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, a usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28). Stěžovatelka v řízení nebyla úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[21] Krajský soud stěžovatelce ustanovil usnesením ze dne 21. 8. 2023, č. j. 55 Az 3/2023 - 25, k ochraně jejích práv zástupkyni advokátku Mgr. Ráchel Tošnerovou, Ph.D. Podle § 35 odst. 10 část věty prvé za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Ustanovené advokátce Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „advokátní tarif“)], za nějž jí náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5 aplikovaný na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem tedy 3 400 Kč. Protože ustanovená advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se uvedený nárok o částku 714 Kč odpovídající příslušné sazbě daně podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Celkem tedy soud výrokem IV. tohoto usnesení přiznal právní zástupkyni částku 4 114 Kč, která bude jí proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. února 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu